

АДВОКАТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

ADVOCATE SELF-GOVERNMENT UNDER THE LEGISLATION OF UKRAINE AND POLAND: COMPARATIVE LEGAL ASPECT

**Заболотна Н.Я., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»**

**Добрянський М.В., студент IV курсу
Інститут права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»**

Стаття порівнює правові та організаційні аспекти адвокатського самоврядування в Україні та Республіці Польща. Розглянуто роль та функції адвокатури у правовій системі кожної країни, а також засоби забезпечення її незалежності та недоторканності.

Адвокатське самоврядування можна охарактеризувати як можливість адвокатами самостійно визначати організаційну структуру органів адвокатури, порядок їх формування; окреслювати мету, напрямки та завдання діяльності таких органів у відповідності до чинного законодавства. Діяльність мережі адвокатського самоврядування, безперечно, спрямоване на розвиток інституту адвокатури, захист професійних прав адвокатів та ведення діалогу з представниками законодавчої гілки влади з метою напрацювання нових законодавчих ініціатив та вдосконалення вже існуючих нормативних актів у сфері регулювання адвокатської діяльності.

Інститут адвокатського самоврядування, зазвичай, наявний у кожній державі. Однак, його місце та роль у функціонуванні адвокатури різняться, навіть у країнах, що належать до континентальної правової сім'ї.

У статті досліджено структуру та організацію адвокатських колегій та асоціацій у кожній країні, зокрема процедуру набуття адвокатського статусу та відповідальність адвокатів за порушення професійних стандартів. Розглянуто також питання забезпечення доступу до правосуддя та правової допомоги для громадян.

У польській адвокатурі відзначається більша незалежність та автономія адвокатів у порівнянні з українською адвокатурою, зокрема у сфері вибору та зміни керівництва адвокатських організацій та управління їхніми фінансами. Також виявлено відмінності у способі формування етичних стандартів та процедурі розгляду скарг на поведінку адвокатів.

Автори наголошують на встановленні ключових відмінностей між адвокатським самоврядуванням в Україні та Польщі, що може бути корисним для поліпшення правової системи кожної країни та забезпечення кращої охорони прав та інтересів громадян.

Ключові слова: адвокатура, адвокатська діяльність, адвокатське самоврядування, організаційно-правові форми адвокатської діяльності, стажування.

The article compares the legal and organizational aspects of legal self-government in Ukraine and the Republic of Poland. The role and functions of the legal profession in each country's legal system are examined, as well as the means of ensuring its independence and immunity.

Advocacy Self-governance can be characterized as an opportunity for lawyers to independently determine the organizational structure of the bar's bodies, the order of their formation; outline the purpose, directions and tasks of the activities of such bodies in accordance with the current legislation. The activities of the network of advocate self-governance are undoubtedly aimed at the development of the institution of advocacy, the protection of the professional rights of advocates, and conducting a dialogue with representatives of the legislative branch of government in order to develop new legislative initiatives and improve existing normative acts in the sphere of the regulation of advocacy.

The Institute of Advocacy Self-Government is usually available in every state. However, its place and role in the functioning of the bar varies, even in countries belonging to the continental legal family.

The article investigates the structure and organization of bar associations in each country, including the procedure for obtaining a lawyer's status and the responsibility of lawyers for violating professional standards. The issues of financing bar associations and ensuring access to justice and legal aid for citizens are also discussed.

The Polish legal profession is noted to have greater independence and autonomy compared to the Ukrainian legal profession, particularly in terms of the selection and change of leadership in bar associations and management of their finances. Differences were also found in the way ethical standards are formed and in the procedure for handling complaints against lawyers.

The authors emphasize the establishment of key differences between the self-government of lawyers in Ukraine and Poland, which can be useful for improving the legal system of each country and ensuring better protection of the rights and interests of citizens.

Key words: advocacy, advocacy activity, advocacy self-governance, organizational and legal forms of advocacy activity, legal intern.

Захист прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина нині є найважливішою проблемою внутрішньої та зовнішньої політики всіх держав. Ключовим правозахисним інститутом, який покликаний захищати та представляти інтереси не тільки окремих осіб, а й усього суспільства загалом, є адвокатура. Зважаючи на євроінтеграційні прагнення України, великого значення набувають особливості функціонування адвокатури в країнах Європейського Союзу.

Сформульовані в науковій статті результати дослідження ґрунтуються на працях, як вітчизняних науковців, таких як Х. Маркович, Д. Бондарчука, Д. Забзалюка, так і польських – Пйотра Понятовського, Павла Антков'як та Агнешки Лемішовської.

Метою статті є дослідження іноземного досвіду організації системи адвокатського самоврядування. Для цього пропонується здійснити порівняльний аналіз мережі адвокатського самоврядування в Республіці Польща та Україні в ході якого автори ставлять перед собою такі завдання: з'ясувати порядок формування адвокатського самоврядування обох країн, визначити їх компетенцію та характерні особливості.

Завдання адвокатського самоврядування в Україні визначені ч. 3 ст. 2 та ст. 44 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон) [1]. Адвокатське самоврядування покликане вирішувати низку завдань, до яких можна віднести: консолідацію зусиль щодо захисту прав та свобод осіб, які здійснюють адвокатську діяльність;

прийняття рішень стосовно організації діяльності адвокатури в законодавчо визначених рамках; постійний розвиток професійного рівня адвокатів; проведення іспитів для осіб, які виявили бажання займатися адвокатською діяльністю та прийняття на їх основі рішень щодо надання дозволу на зайняття адвокатською діяльністю або відмови; здійснювати нагляд за діяльністю адвокатів та вживати заходи до осіб, які порушують засади адвокатської етики. Важливим, на наш погляд, є аналіз, зокрема, і закордонного досвіду функціонування органів адвокатського самоврядування з метою ознайомлення з іншими способами її організації, що можливо проявиться і в необхідності запозичення деяких позитивних механізмів організації адвокатського самоврядування, які наявні в законодавстві іноземних держав. Задля цієї мети, нами було обрано для опрацювання досвід нашого західного сусіда – Польщі.

Адвокатура України становить собою недержавний самоврядний інститут (ч. 1 ст. 2 Закону) [1]. Це положення вітчизняного законодавства є фундаментальним з огляду на те, що розкриває саму правову природу існування в Україні інституту адвокатури, яка ґрунтується на засадах самоврядності та широкій автономії у прийнятті рішень.

У Польщі діяльність адвокатури регламентовано Законом, який має назву – «Право про адвокатуру» і набрав чинності 1 жовтня 1982 року. З моменту його прийняття до цього законодавчого акту неодноразово вносилися зміни. Вищезгаданим Законом у ч. 2 ст. 1 визначено: «Адвокатура організована на засадах професійного самоврядування» [2]. Якщо в Україні адвокатуру складають всі адвокати України (ч. 2 ст. 2 Закону), натомість у Польщі відповідно до ст. 2 Закону «Право про адвокатуру» окрім адвокатів, до неї належать, зокрема, і стажери (апліканти) адвокатів. Чітко коло завдань, які стоять перед адвокатським самоврядуванням у Польщі закріплено у ст. 3 польського закону. Так, ними є: 1) створення умов для виконання статутних завдань адвокатури; 2) представництво адвокатури та захист її прав; 3) здійснення контролю за дотриманням положень про виконання професії адвоката; 4) підвищення кваліфікації адвокатів та підготовка стажерів (аплікантів) адвокатів; 5) утвердження та поширення принципів професійної етики та забезпечення їх дотримання; 5а) взаємодія з органами місцевого самоврядування щодо надання безоплатної правової допомоги передбаченої Законом від 5 серпня 2015 року про безоплатну правову допомогу, безкоштовне консультування та правову освіту; 6) здійснення управління майном адвокатського самоврядування і розпорядженням ним. Зазначимо, що під час і у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, адвокат у Польщі користується правовим захистом, як судді та прокурори [2]. Таким чином, можна ствердити, що адвокати Польщі є захищеними у своїй професійній діяльності.

На наш погляд, вітчизняна мережа адвокатського самоврядування є доволі розгалуженою, так само як і у Республіці Польща. В Україні до неї входять такі органи: Національна асоціація адвокатів України; конференція адвокатів регіону; рада адвокатів регіону; Рада адвокатів України; з'їзд адвокатів України; кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури; Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури; ревізійні комісії адвокатів регіонів; Вища ревізійна комісія адвокатури.

Розпочнемо з аналізу вищого органу адвокатського самоврядування України, яким є з'їзд адвокатів України. Його склад формується шляхом делегування представників конференціями адвокатів регіонів. Згідно з ч. 4 ст. 54 Закону: «З'їзд адвокатів України скликається Радою адвокатів України не рідше одного разу на три роки» [1]. Обсяг повноважень цього органу є значним. По-перше, на ньому обирають голову і заступників голови ради адвокатів України, голову і заступників голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, голову і членів Вищої

ревізійної комісії адвокатури та достроково відкликають їх з посад. По-друге, на з'їзді затверджуються низка фундаментальних документів, якими визначається компетенція та спрямованість діяльності органів адвокатського самоврядування: статут Національної асоціації адвокатів України; правила адвокатської етики; положення про Раду адвокатів України; положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури та Вищу ревізійну комісію адвокатури. По-третє, на з'їзді адвокатів України обирають двох членів Вищої ради правосуддя.

Очевидно, що діяльність органів адвокатського самоврядування повинне бути сталим. Саме тому у період між з'їздами адвокатів України функції адвокатського самоврядування виконує Рада адвокатів України. У своїй діяльності вона підконтрольна та підзвітна з'їзду адвокатів України (ч. 1 ст. 55 Закону) [1]. Рада адвокатів України визначає квоту представництва, порядок висування та обрання делегатів конференції адвокатів регіонів, з'їзду адвокатів України. Також, на Раду адвокатів України покладається здійснення організаційного, методичного, інформаційного забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України та затвердження регламенту конференції адвокатів регіону, положення про раду адвокатів регіону, положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, положення про ревізійну комісію адвокатів регіону, положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги та ін. завдання (ч. 4 ст. 55 Закону) [1].

Щодо системи органів адвокатського самоврядування на регіональному рівні слід зазначити, що вищим органом адвокатського самоврядування в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі є конференція адвокатів регіону... (ч. 1 ст. 47 Закону) [1]. Вона скликається не рідше одного разу на рік, а порядок визначення квот представництва до неї, а також порядок висування та обрання делегатів конференції регіону затверджуються Радою адвокатів України (ч. 1, 2 ст. 47 Закону) [1].

Її повноваження визначені ч. 5 ст. 47 Закону і є наступними: «1) обрання голови та членів ради адвокатів регіону, дострокове відкликання їх з посад; 2) обрання делегатів на з'їзд адвокатів України; 3) обрання представника адвокатів регіону до складу Ради адвокатів України та Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, дострокове відкликання їх з посад; 4) визначення кількості членів кваліфікаційної і дисциплінарної палат кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, обрання голови та членів кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, дострокове відкликання їх з посад; 5) обрання голови та членів ревізійної комісії адвокатів регіону, дострокове відкликання їх з посад; 6) затвердження штатного розпису і кошторису ради адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури; 7) розгляд та затвердження звіту ради адвокатів регіону, кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, висновків ревізійної комісії адвокатів регіону, представників адвокатів регіону у складі Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури і Ради адвокатів України» [1].

Варто зазначити, що між конференціями адвокатів регіону здійснення адвокатського самоврядування покладається на раду адвокатів регіону. Однак, у своїй діяльності вона підконтрольна та підзвітна конференції адвокатів регіону. Саме рада адвокатів регіону приймає присягу адвоката України; забезпечує виконання рішень конференції адвокатів регіону та здійснює контроль за їх виконанням; сприяє підвищенню кваліфікації адвокатів; сприяє захисту професійних прав адвокатів та ін. (ч. 4 ст. 48 Закону) [1].

Наступним органом адвокатського самоврядування в Україні є кваліфікаційно-дисциплінарна

комісія адвокатури. Свою діяльність вона здійснює в двох організаційних формах – кваліфікаційної та дисциплінарної палат. Такий поділ зумовлений розмежуванням її компетенції. Кваліфікаційна палата відповідальна за визначення професійного рівня осіб, які виявили бажання стати адвокатом. Натомість, дисциплінарна палата вирішує питання про притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності за різні правопорушення (правил адвокатської етики, ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Для оскарження рішень винесених цим органом в Україні функціонує Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури.

Здійснення органами адвокатського самоврядування своїх завдань та функцій неможливе без матеріальної бази. Для цього існує певна система збору коштів. Так, адвокати щорічно сплачують внески на адвокатське самоврядування, також з бажаними скласти кваліфікаційний іспит стягується плата та ін. З метою контролю за фінансово-господарською діяльністю органів адвокатського самоврядування на постійній основі функціонують ревізійна комісія адвокатів регіону та Вища ревізійна комісія адвокатури.

Тепер, перейдемо до розгляду системи органів адвокатського самоврядування у Польщі. Ст. 9 польського закону до органів адвокатури віднесено: Національний З'їзд Адвокатів, Вищу Раду Адвокатів, Вищий Дисциплінарний Суд, Дисциплінарного Представника Адвокатури та Вищу Ревізійну Комісію [2]. До їх складу можуть входити лише адвокати. Тобто, стажери адвокатів не можуть бути членами органів адвокатури. Однак, на наш погляд, до органів адвокатського самоврядування Польщі можна віднести палати адвокатів. Вони, на відміну, від органів адвокатури складаються з адвокатів та аплікантів (стажерів) адвокатів із професійним місцем перебування у приміщенні палати, територіальну сферу діяльності якої визначає Вища Рада Адвокатів, беручи до уваги, зокрема, територіальний поділ судової адміністрації (ст. 38 Закону Польщі) [2].

Статтею 39 Закону «Право про адвокатуру» визначено організаційну структуру палати адвокатів, до якої входять: об'єднання палати, яке складається з адвокатів, що виконують професійну діяльність та делегатів інших адвокатів; окружну раду адвокатів; дисциплінарний суд; дисциплінарного представника та ревізійну комісію [2]. До основних завдань, які віднесені до компетенції зборів палати адвокатів належать наступні: обрання делегатів на Національний з'їзд адвокатів; прийняття бюджету палати і встановлення розміру річного внеску на потреби палати; вибір декана, президента дисциплінарного суду, голови ревізійної комісії та членів і заступників членів окружної ради адвокатів, дисциплінарного суду і ревізійної комісії (ст. 40 Закону «Право про адвокатуру») [2]. Вважаємо за доцільне провести короткий аналіз органів палати адвокатів. Розпочнемо з дослідження окружної ради адвокатів. Окружна рада адвокатів складається з декана, від 5 до 15 членів і з 2 до 4 заступників членів. При цьому, голові дисциплінарного суду та голові ревізійної комісії надано право брати участь у засіданнях окружної ради. Коло її повноважень визначено ст. 44 польського Закону. Так, ч. 1 вищезгаданої статті до компетенції діяльності окружної ради адвокатів відносить всі справи, вирішення яких цим законом не надано органам адвокатури чи іншим органам палати адвокатури [2]. Окружна рада адвокатів веде списки адвокатів та стажерів (аплікантів). На своєму веб-сайті розміщує інформацію про адвокатів та стажерів адвокатів, які внесені до списків, які вона веде, із зазначенням прізвища, імені та порядкового номера у списку. Також, вона веде список іноземних адвокатів відповідно до правил, викладених у Законі від 5 липня 2002 року про надання правової допомоги іноземним адвокатам у Республіці Польща [2]. Окружна рада адвокатів має право

звернення до органів реєстрації або запису із заявою про відкриття провадження про виключення з реєстру чи обліку суб'єкта, що здійснює діяльність у сфері надання юридичної допомоги у невідповідності з цим Законом (ч. 2 ст. 44 Закону «Право про адвокатуру») [2]. Наступним органом є дисциплінарний суд. До сфери діяльності якого входить винесення судових рішень у дисциплінарних справах щодо членів палати. У системі органів палати адвокатури існує посада дисциплінарного представника. Він бере участь у дисциплінарному провадженні, визначеному Законом та виданими відповідно до нього положеннями. Щодо ревізійної комісії можна зазначити, що на неї покладено здійснення контролю за фінансовою, господарською діяльністю окружної ради адвокатів та контролю за виконанням рішень палати адвокатів [2].

Чільне місце у системі адвокатського самоврядування Польщі відіграє Національний З'їзд Адвокатури. Відповідно до ст. 54 Закону «Право про адвокатуру» він складається з делегатів обраних в пропорції до кількості учасників палати, встановленої Вищою Радою Адвокатів, однак не менше ніж шести учасників з кожної палати [2]. На ньому присутні члени Вищої Ради Адвокатів та декани окружних рад адвокатів, хоча вони не перебувають у ролі делегатів. Національний з'їзд відбувається лише раз в чотири роки і його повноваження доволі схожі до тих, що належать з'їзду адвокатів України. Так, під час Національного з'їзду відбувається формування вищих органів адвокатського самоврядування Польщі, зокрема – обрання голови Вищої Ради Адвокатів, голови Вищого Дисциплінарного Суду, Дисциплінарного Представника Адвокатури та голови Вищої Ревізійної Комісії; обрання членів і заступників членів Вищого Дисциплінарного Суду і Вищої Ревізійної Комісії; встановлення чисельності членів Вищого Дисциплінарного Суду та дисциплінарних судів; розгляд і затвердження звітів Вищої Ради Адвокатури, Вищого Дисциплінарного Суду, Вищої Ревізійної Комісії; визначення напрямків діяльності адвокатського самоврядування, а також встановлення кількості адвокатських палат та ін. повноваження [2].

Ще одним органом адвокатського самоврядування, який має значне коло повноважень у Польщі є Вища Рада Адвокатури. Вона складається з президента Вищої Ради Адвокатури; адвокатів обраних Національним З'їздом Адвокатури в кількості відповідній кількості деканів окружних адвокатських рад, але не більше ніж восьми адвокатів з тої самої палати; деканів окружних адвокатських рад. Вища Рада Адвокатури згідно з ст. 58 Закону «Право про адвокатуру» виконує такі функції: представляє адвокатуру; скасовує неправомірні рішення зборів Палати; здійснює контроль за діяльністю Президії Вищої Ради Адвокатури; наглядає за діяльністю рад адвокатів округу та за навчанням стажерів адвокатів через ці ради; визначає територіальне коло адвокатських палат та їх місцезнаходження; надає висновки на проекти законодавчих актів та представляє висновки і вимоги до створення і застосування права; співпрацює з міністром юстиції в межах передбаченим Законом «Право про адвокатуру» [2]. Додамо, що Вища Рада Адвокатури уповноважена скасовувати рішення окружних адвокатських рад, які суперечать нормам законодавства.

Стосовно діяльності Вищого Дисциплінарного Суду слід зауважити, що згідно з ч. 3 ст. 63 польського закону: «Суд у складі трьох суддів визнається як апеляційна інстанція справ, які розглядаються у першій інстанції дисциплінарними судами [2]. Голова Вищого Дисциплінарного Суду бере участь у засіданнях Вищої Ради Адвокатури та подає їй періодичну інформацію про стан дисциплінарних справ (ч. 4 ст. 63 Закону «Право про адвокатуру») [2].

Доволі нетиповим для вітчизняної системи адвокатського самоврядування є функціонування у Польщі

інституту Дисциплінарного Представника Адвокатури. До сфери його діяльності віднесено здійснення процесуальних дій у дисциплінарному провадженні у справах щодо членів Вищої Ради Адвокатури, Членів Вищого Дисциплінарного Суду, членів Вищої Ревізійної Комісії, членів рад адвокатів округів, членів дисциплінарного суду, адвокатських палат, членів ревізійних комісій адвокатських палат та представників дисциплінарних колегій адвокатів... [3].

Останнім органом адвокатського самоврядування у Польщі, розглянутим нами, є Вища Ревізійна Комісія. Її діяльність регламентовано ст. 64 Закону «Право про адвокатуру». Вища Ревізійна Комісія відповідає за здійснення фінансового та господарського контролю за діяльністю Вищої Ради Адвокатури та контролю за виконанням рішень Національного З'їзду Адвокатури. Особовий склад Вищої Ревізійної комісії відповідно до ч. 2 ст. 64 польського закону складається з голови, заступника голови, чотирьох членів та двох заступників членів [2]. Варто зазначити, що голова цієї комісії зобов'язаний інформувати Вищу Раду Адвокатури та її Президіум про результати здійсненого контролю і має право брати участь у засіданнях цих органів [2].

Характерним для функціонування адвокатури у Польщі є те, що міністр юстиції відповідальний за здійснення нагляду за діяльністю адвокатського самоврядування в країні в межах передбачених Законом «Право про адвокатуру». Відповідно до ст. 13а органи адвокатури та органи адвокатських палат зобов'язані надсилати міністрові юстиції копію кожного рішення впродовж 21 доби з дати їх ухвалення [2]. Це потрібно для того, щоб міністр юстиції мав можливість ознайомитися зі змістом таких ухвал. Міністр юстиції в праві звернутися до Верховного Суду про скасування невідповідних праву рішень адвокатських органів чи адвокатських палат впродовж трьох місяців з дня їх отримання. Однак, якщо оскаржена постанова грубо порушує законодавство, такий термін складає шість місяців (ст. 14 Закону «Право про адвокатуру»). [2] Суд розглядаючи таке звернення може залишити рішення таких органів у силі або прийняти рішення про його скасування і передати цю справу до компетентного органу адвокатури або до органу палати адвокатів із вказанням того, що необхідно врегулювати.

Повноваження міністра юстиції Польщі поширюються і на встановлення мінімальної ставки оплати адвокатської діяльності в органах юстиції. Визначення цієї суми відбувається шляхом проведення консультацій з Вищою Радою Адвокатів та Національною радою юридичних консультантів, беручи до уваги вид та складність справи та необхідний обсяг роботи адвоката (ч. 3 ст. 16 Закону «Право про адвокатуру») [2]. Додамо, що міністр юстиції Польщі відповідно до ст. 75а польського закону є вищою інстанцією ніж кваліфікаційна комісія, яка проводить екзамени в осіб, які бажають стати стажерами (аплікантами) адвоката. Зокрема, міністр юстиції визначає і терміни складання таких вступних іспитів, які проходять лише один раз протягом року. Також, він щороку скликає робочу групу для складення тестових завдань на вступні іспити для кандидатів у стажери адвокатів та юридичних консультантів. Окрім контролю здійснюваного з боку міністра юстиції на адвокатське самоврядування в Польщі, певні права має також і президент країни. Згідно з ст. 13 польського закону на Вищу Раду Адвокатури покладається обов'язок подання щорічного звіту президентові Польщі з діяльності адвокатури, а також зазначення проблемних питань [2].

У результаті проведеного дослідження встановлено, що українська модель адвокатського самоврядування є більш ліберальною та незалежною у своїй діяльності, ніж у Республіці Польща. Це пояснюється тим, що адвокатура України є цілком недержавним самоврядним інститутом. Натомість, польська модель характеризується тим, що значну роль у здійсненні нагляду за діяльністю адвокатури відведено міністру юстиції. Окрім цього, Вища Рада Адвокатури зобов'язана надавати президентові країни щорічний звіт про стан справ адвокатури в країні та зазначати проблемні питання, які потребують вирішення. В той час, як в Україні жоден державний орган немає важелів впливу на адвокатське самоврядування. Лише можна виділити суди куди можна звернутися з метою оскарження рішень органів адвокатського самоврядування. Зазначимо, що в обох країнах існує доволі розгалужена система органів адвокатського самоврядування. Компетенція великої частини з яких є тотожною або значною мірою схожою. Однак, існують певні відмінності. Зокрема, в Польщі існує інститут Дисциплінарного Представника Адвокатури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. №27. ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Prawo o adwokaturze. Dziennik Ustaw. 1982. Nr 16. Poz. 124. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19820160124/U/D19820124Lj.pdf>
3. Naczelna Rada Adwokacka. Uchwała nr 50/2018 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 24 listopada 2018 r. URL: http://www.nra.pl/admin/wgrane_dokumenty/uchwala-nr-50-2018regulamin-dzialania-rzecznikow-dyscyplinarnych.pdf
4. Рафальська І. Оформлюємось по-новому. *Український адвокат*. 2012. № 9. С. 53–55.
5. Малюга Л.Ю. Сучасні тенденції розвитку адаптації соціального законодавства до європейського законодавства як складової процесу інтеграції України до ЄС. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 207–215. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.1-1.32>.
6. Святоцька В. *Адвокатура в Україні крізь призму загальних принципів організації та діяльності адвокатури у державах ЄС. Право України*. 2012. № 1-2. С. 375–379.